

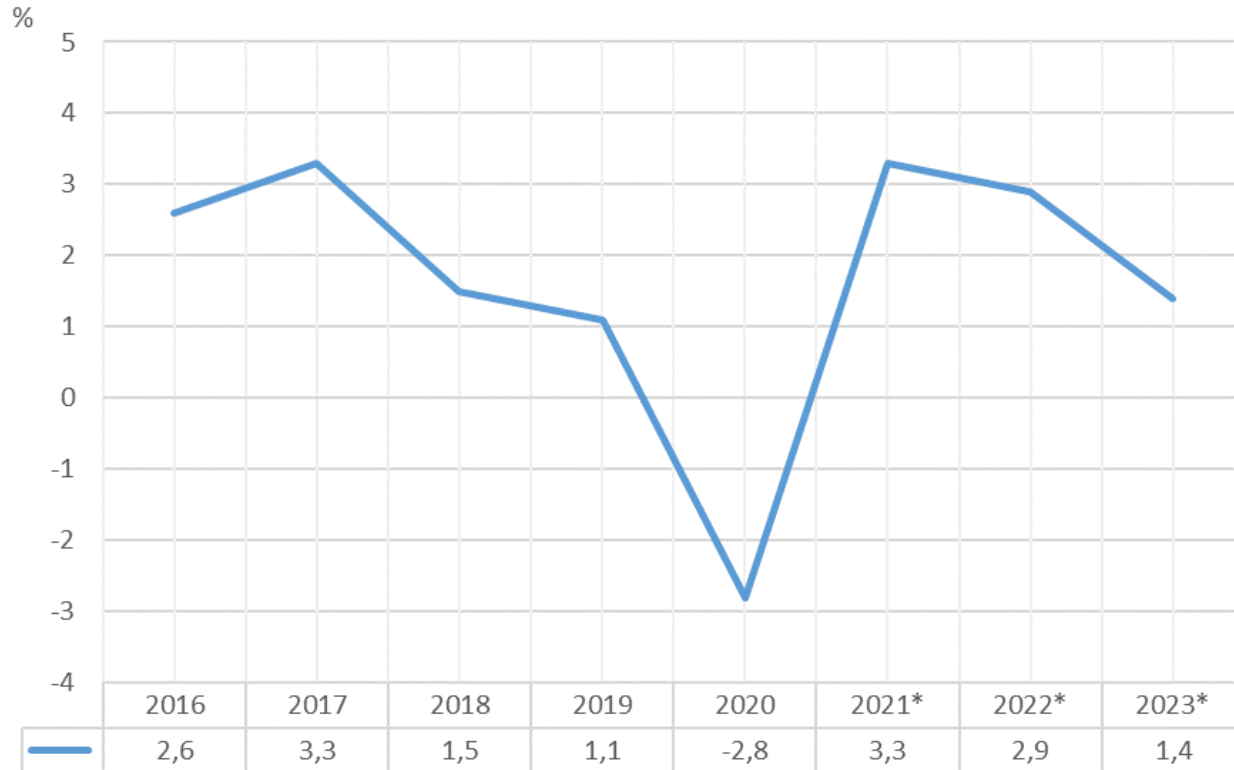
Tampereen kaupungin talouskatsaus 9/2021

Kaupunginhallitus 1.11.2021

Suomen talouden vire

- Koronapandemia johti syvään maailmantalouden taantumaan.
- Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan talouden toipuminen covid-19-epidemiasta on ollut nopeaa kuluvan vuoden keväästä alkaen. Talouden elpyminen jatkuu syksyllä varsinkin niillä toimialoilla, joita rajoitukset vielä tällä hetkellä koskevat. Sen seurauksena talouskasvu pysyy edelleen vahvana loppuvuonna ja jatkuu v. 2022.
- Työllisyyden kasvu on vuoden ensimmäisellä puoliskolla nopeutunut merkittävästi. Talouden elpyminen lisää työllisten määrää vuosina 2022 ja 2023, varsinkin palvelutoimialoilla.
- Julkisen talouden alijäämä pienenee tänä ja ensi vuonna voimakkaasti, kun talouden toipuminen ja nopea työllisyyskasvu lisäävät verotuloja ja pienentävät työttömyysmenoja. Myös covid-19-epidemiaan liittyvän rahankäytön ja tukitarpeen väistyminen vahvistavat julkista taloutta. Talouden väliaikainen elpyminen ei kuitenkaan poista rakenteellista julkisen talouden epätasapainoa.

BKT:n määrän muutos, %

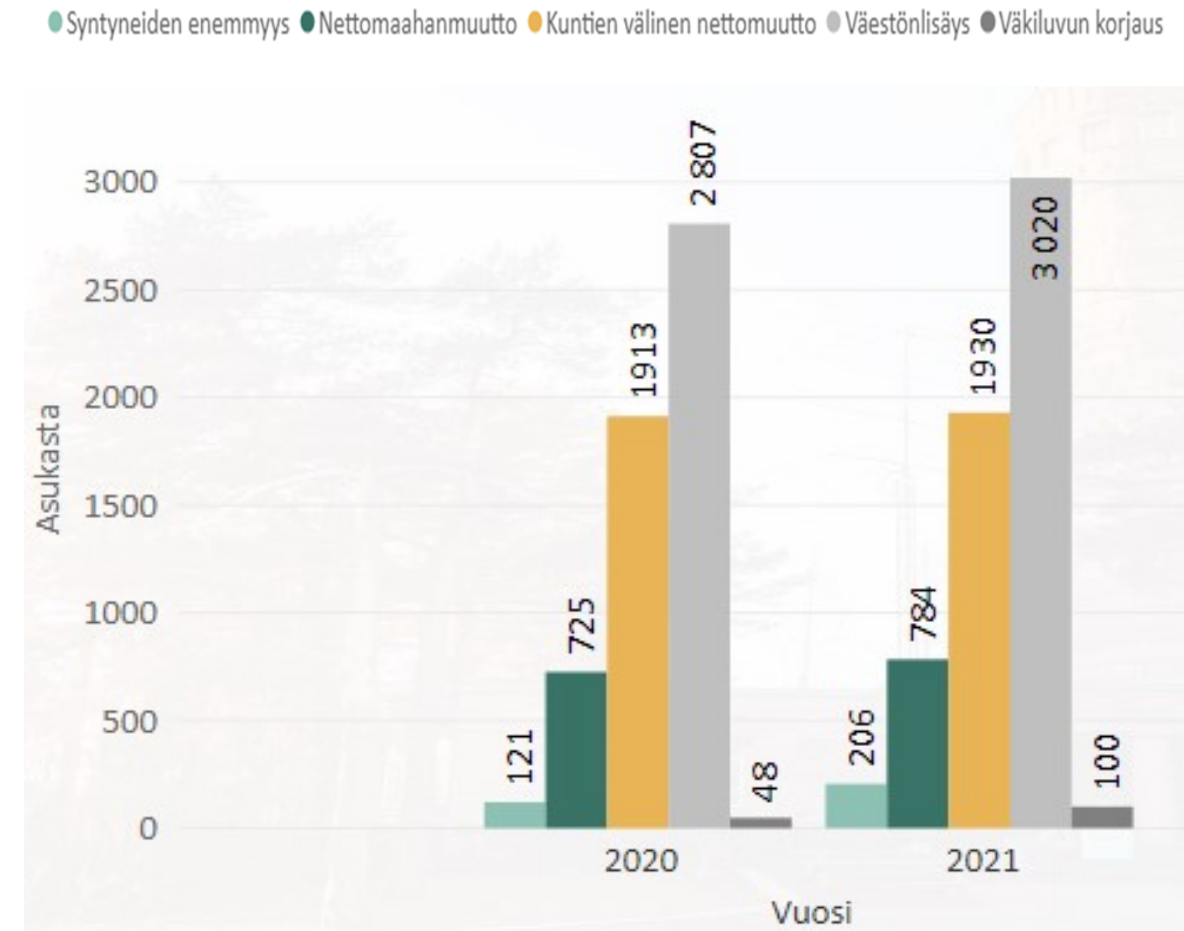

Lähde: Tilastokeskus, *Taloudellinen katsaus syksy 2021, Valtiovarainministeriö

Väestönkasvu ja sen rakenne

ennakkotieto, syyskuu

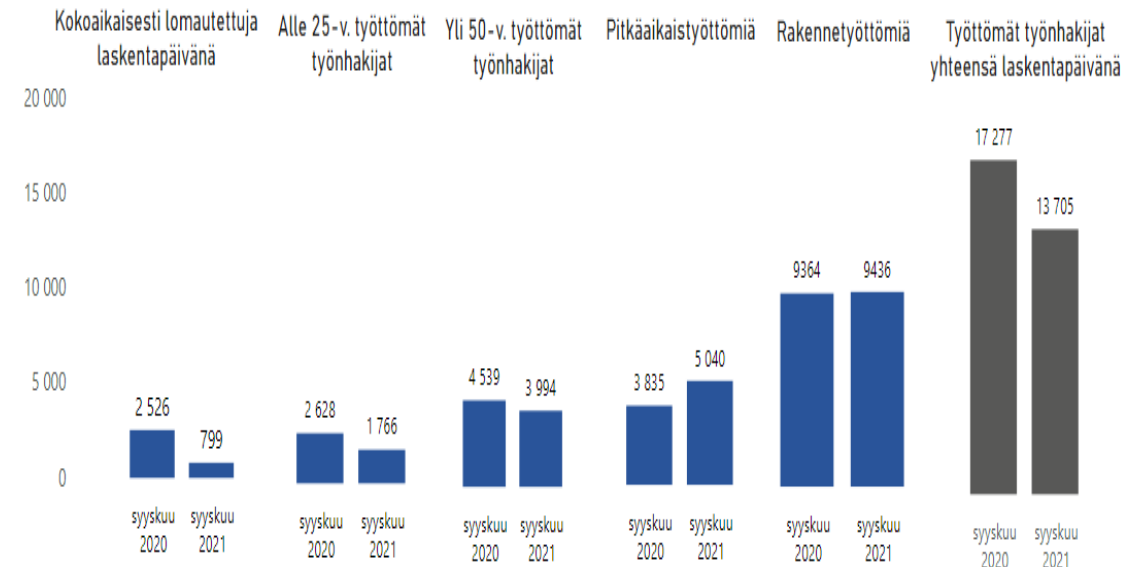
- Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan Tampereella oli syyskuun lopussa 244 029 asukasta.
- Kuluvan vuoden aikana Tampereen väestö on kasvanut 3 020 asukkaalla, mikä on 213 asukasta enemmän kuin edellisvuonna vastaavana aikana. Kasvu oli syyskuun tilanteessa kuuden suurimman kaupungin voimakkainta.
- Syyskuun loppuun mennessä Tampere on saanut muuttovoittoa kuntien välisessä muutossa 1 930 asukasta, mikä on 17 asukasta enemmän viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.
- Maahanmuuton osalta muuttovoittoa saatiin lähes 60 asukasta enemmän vuoden 2020 syyskuun tilanteeseen verrattuna, yhteensä maahanmuuttovoittoa saatiin 784 asukasta.
- Syntyneiden enemmitys, 206 asukasta, oli edellisvuotta selvästi enemmän.

Työllisyys

Lähde: TEM työnvälitystilasto

- Kuluvan vuoden syyskuussa työttömien määrä oli 13 705, mikä on 3 572 työtöntä vähemmän kuin edellisvuoden vastaavana ajankohtana. Syyskuussa 2021 työttömänä oli 11,4 % työvoimasta. Työttömyysaste lähentyi koronaa edeltänyttä tilannetta, mutta ei vielä saavuttanut sitä (9/2019: 10,8 %).
- Koko maan työttömyysaste syyskuussa oli 10,1 %. Vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna työttömyys on vähentynyt Tampereella suhteellisesti enemmän kuin koko maassa (koko maassa -1,9 %-yks., Tampereella -3,2 %-yks.).
- Syyskuussa 2021 nuorisotyöttömiä, yli 50-vuotiaita työttömiä sekä lomautettuja oli vuodentakaista vähemmän. Kokoaikaisesti lomautettujen määrä (799 hlöä) vähentyi syyskuussa vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna yli 1 720 lomautetulla.
- Pitkäaikaistyöttömien määrää kääntyi viimein laskuun elokuussa ja positiivinen kehitys jatkui myös syyskuussa. Elokuussa 2021 pitkäaikaistyöttömiä oli 5 209 henkilöä ja syyskuussa 5 040.
- Uusien avautuneiden työpaikkojen määrä (8 318) on kasvanut selvästi vuoden 2020 syyskuuhun verrattuna (+3 462 työpaikkaa).

Kaupungin tilikauden tulos

Miljoonaa euroa	Tot. 2020 1-9	Tot. 2021 1-9	TP 2020	VS 2021	TP 2021 Enn.	TP Enn 21 / VS 21	Muutos
Toimintatuotot	313,5	377,9	451,3	501,1	533,9	32,8	82,5
Valmistus omaan käyttöön	4,9	5,4	6,0	5,2	5,2	0,0	-0,9
Toimintakulut	-1 262,5	-1 375,6	-1 743,3	-1 838,1	-1 873,0	-34,8	-129,7
Toimintakate	-944,1	-992,3	-1 285,9	-1 331,8	-1 333,9	-2,1	-48,0
Verotulot	767,3	836,7	1 035,3	1 058,7	1 101,0	42,3	65,7
Valtionosuudet	282,9	268,0	394,6	354,5	360,3	5,8	-34,3
Rahoitustuotot ja -kulut	19,1	12,8	25,5	15,4	17,2	1,8	-8,2
Vuosikate	125,1	125,2	169,4	96,7	144,6	47,9	-24,8
Poistot ja arvonalentumiset	-79,2	-78,8	-105,9	-114,7	-109,1	5,6	-3,3
Satunnaiset erät	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	-0,3
Tilikauden tulos	46,2	46,4	63,8	-18,0	35,5	53,4	-28,4
Tilinpäätössiirrot	1,3	1,3	2,0	2,1	2,1	0,0	0,1
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	47,5	47,6	65,8	-15,9	37,5	53,4	-28,3

**Tilikauden
tulosennuste**
35,5 miljoonaa euroa

**Ennustettu
nettomenojen muutos**
+3,7 prosenttia

**Ennustettu
verorahoituksen
muutos**
+2,2 prosenttia

Tulosennuste ilman
omaisuuden
myyntivoittoja
-27,6 M€

Keskeiset nostot tilinpäätösennusteesta

- Tulosenuste on 35,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen, mikä on 53,4 miljoonaa euroa vuosisuunnitelmaa parempi.
- Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 2,1 miljoonaa euroa vuosisuunnitelmaa heikompana. Toimintatulojen ennustetaan ylittyvän 32,8 miljoonalla eurolla ja toimintamenojen ylittyvän 34,8 miljoonalla eurolla.
- Merkittävimmät poikkeamat vuosisuunnitelmaan nähden ovat sosiaali- ja terveyslautakunnan 13,9 miljoonan euron, joukkoliikennelautakunnan 8,0 miljoonan euron ja sivistys- ja kulttuurilautakunnan 4,8 miljoonan euron toimintakatteen ylitysennusteet. Asunto- ja kiinteistölautakunnan toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 20,2 miljoonaa euroa budjetoitua parempana.
- Koronapandemia vaikuttaa merkittävästi tuloihin ja menoihin. Valtiontukien ja säästöjen arvioidaan olevan 63,6 miljoonaa euroa ja koronan aiheuttamien kustannusten ja tulomenetysten 72,2 miljoonaa euroa. Ennuste sisältää soten korona-avustuksia 26,7 miljoonaa euroa. Ennusteesta puuttuu syys-joulukuulta haettavat avustukset.
- Nettomenojen kasvun ennustetaan olevan 48,0 miljoonaa euroa (3,7 %).
- Verorahoituksen osalta ennustetaan 48,1 miljoonaa euroa budjetoitua parempaa toteumaa. Verotuloihin arvioidaan 6,3 prosentin (65,7 miljoonan euron) kasvu. Valtionosuudet laskevat 8,7 prosenttia (34,3 miljoonaa euroa).
- Ulkoisten nettoinvestointien toteumaksi ennustetaan 245,2 miljoonaa euroa, mikä alittaa vuosisuunnitelman 46,6 miljoonalla eurolla. Investointien tulosrahoitusprosentti on 59 %

- tulojen alitus / menojen ylitys

+ tulojen ylitys / menojen alitus

Vuoden 2021 tilinpäätösennusteen tulot ja menot sekä erot vuosisuunnitelmaan

TAMPERE.
FINLAND

TP-ennuste 2021: Tulot 2029,3 M€

TP-ennuste 2021: Menot* 1993,9 M€

	Ero
Verotulot	42,3
Valtionosuudet	5,8
Toimintatulot	32,8
Rahoitustulot	1,8
Yht.	82,7

	Ero
Toimintamenot	-34,8
Rahoitusmenot	0,0
Poistot	5,6
Yht.	-29,3

Vuosi-
suunnitelma
2021 Tulos
-18,0 M€

Tulosennuste on 53,4 M€
vuosisuunnitelmaa parempi

TP-ENNUSTE
2021
Tulos 35,5 M€

893,8 Kunnallisvero

19,1

360,3 Valtionosuudet

5,8

218,4 Myyntituotot

-11,0

116,2 Yhteisövero

24,2

95,2 Maksutuotot

-2,5

91,0 Kiinteistövero

-1,0

79,9 Vuokratulot

-0,3

70,9 Muut toimintatuotot

14,2

69,5 Tuet ja avustukset

32,4

34,2 Rahoitustuotot

1,8

Palvelujen ostot 939,4

-30,1

Henkilöstökulut 660,1

2,2

Poistot 109,1

5,6

Avustukset 104,2

-5,0

Vuokrakulut 92,2

4,7

Aineet, tarvikkeet, tavarat 63,6

-4,3

Rahoituskulut 16,9

0,0

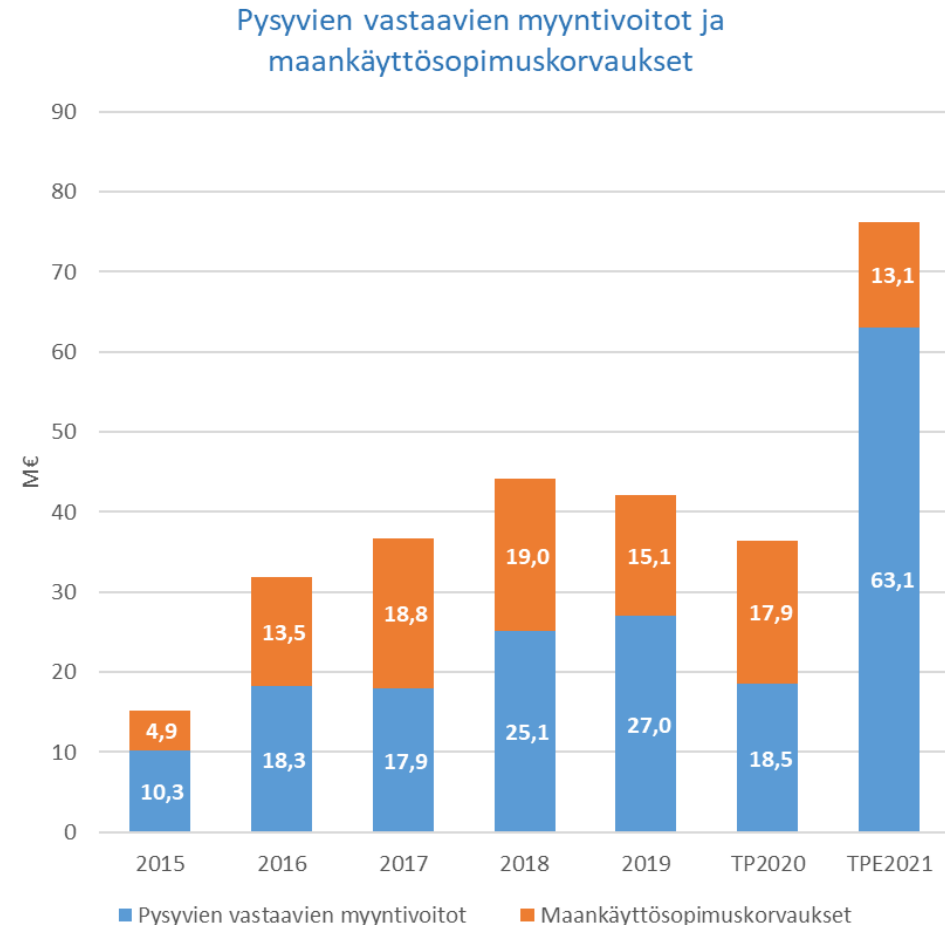
Muut toimintakulut 8,2

-2,4

*Toimintamenoista on vähennetty valmistus omaan käyttöön erät.

Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja maankäyttösopimuskorvaukset

- Omaisuuden myyntituloja arvioidaan saatavan 99,2 M€, josta maanmyynti n. 34,8 M€ ja rakennukset 64,3 M€ (myyntivoitot 63,1 M€).
- Suurimmat kohteet: Sote-kiinteistöt (30 M€), Tammelan Stadionin tontit (15 M€), Teivon tontit (6,4 m€) ja Ranta-Tampellan viimeinen erä (4,7 M€).
- Maankäyttösopimuksia arvioidaan tuloutettavan 13,1 milj. euroa.

Poikkeamat vuosisuunnitelmaan, palvelualueet

Miljoonaa euroa	Vuosi- suunnitelma 2021	Tilinpäätös- ennuste 2021	Ero
PALVELUALUEET			
Sivistyspalvelujen palvelualue			
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	-398,3	-403,2	-4,8
Sosiaali- ja terveysterveysten palvelualue			
Sosiaali- ja terveysten lautakunta	-833,1	-847,0	-13,9
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue			
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-94,6	-96,3	-1,7
Asunto- ja kiinteistölaikunta	164,9	185,0	20,2
Kaupunkiympäristön palvelualue			
Yhdyskuntalautakunta	-35,5	-34,4	1,1
Joukkoliikennelautakunta	-18,9	-26,9	-8,0

Merkittävimmmät poikkeamat vuosisuunnitelmaan, palvelualueet 1/2

- **Sivistys- ja kulttuurilautakunta (-4,8 M€):** Toimintatuottojen ennuste on 2,6 miljoonaa euroa ja toimintakulujen 2,2 miljoonaa euroa vuosisuunnitelmaa heikompi. Koronapandemian aiheuttamat kulttuuri- ja liikuntapaikkojen sulut sekä rajoitetut kävijämäärät ovat romahduttaneet alkuvuoden tuottojen toteutumaa. Toimintakulujen ylitys aiheutuu varhaiskasvatuksen henkilöstökuluista sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelujen ostoista. Koronapandemian aiheuttama poikkeustilanne on vaikuttanut osaltaan menojen ylityksiin.
- **Sosiaali- ja terveyslautakunta (-13,9 M€):** Toimintatuottojen ennuste on 28,9 miljoonaa euroa ja toimintakulujen 42,8 miljoonaa euroa vuosisuunnitelmaa suurempi. Koronapandemian aiheuttamien välittömien kustannusten arvio on 29,9 miljoonaa euroa, johon on ennustettu 26,7 milj. euron valtionavustus. Ennusteesta puuttuu syys-joulukuun kustannuksiin haettava avustus. Koronan suurimmat talousvaikutukset aiheutuvat koronatestauksesta, massarokotusten järjestämisestä ja suojarahustekustannuksista. Koronan aiheuttamien poikkeamien lisäksi suurimmat ylitykset vuosisuunnitelmaan on lastensuojelun, vammaispalvelujen, päihde- ja mielenterveyspalvelujen sekä ikäihmisten palvelujen ostoissa sekä vastaanottopalvelujen lääke ja hoitotarvikekustannuksissa.

Merkittävimmät poikkeamat vuosisuunnitelmaan, palvelualueet 2/2

- **Elinvoima- ja osaamislautakunta (-1,7 M€)** Lukion opiskelijamäärän kasvun aiheuttama henkilöstökustannusten kasvu (-0,9 M€). Työllisyys- ja kasvupalveluiden osalta ylitys 1,4 miljoonaa euroa, mikä aiheutuu pääasiassa työmarkkinatuen kuntaosuuden ylityksestä.
- **Asunto- ja kiinteistölautakunta (+20,2 M€)** Pysyvien vastaavien myyntivoittojen ennuste 63,1 milj. euroa, on 13,4 milj. euroa vuosisuunnitelmaa parempi. Maankäyttösopimuskorvausten ennuste on 0,9 M€ vuosisuunnitelmaa parempi. Vuokratuottojen (maa-alueet) ennuste on 0,8 milj. euroa suunniteltua suurempi.
- **Yhdyskuntalautakunta (+1,1 M€):** Ympäristöterveyden lisätulot (kuntalaskutuksen korjaus). Henkilöstökulusäästöt. Koronapandemian vuoksi pienenevät kadunvarsipysäköinnin tulot.
- **Joukkoliikennelautakunta (-8,0 M€):** Koronapandemian vuoksi lipputulot pienenevät arviolta 13,8 miljoonaa euroa. Koronapandemian vaikutuksiin saatava valtiontuki on 6,1 miljoonaa euroa. Kaupunkipyöräjärjestelmän käyttäjämaksutulojen arvioidaan alittuvan 0,3 milj. euroa.

Poikkeamat vuosisuunnitelmaan, konsernihallinto ja taseyksiköt

Miljoonaa euroa	Vuosi- suunnitelma 2021	Tilinpäätös- ennuste 2021	Ero
KONSERNIHALLINTO			
Konsernihallinto	-41,4	-36,9	4,5
Yhteiset erät	-125,5	-126,0	-0,5
TASEYKSIKÖT			
Pirkanmaan pelastuslaitos	0,0	0,0	0,0
Tampereen Vesi Liikelaitos	26,6	29,4	2,8
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	-0,5	-0,4	0,1
LASKELMAOSA			
Korkotuotot ja -kulut	-10,6	-10,6	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	85,0	70,0	-15,0

Merkittävimmät poikkeamat vuosisuunnitelmaan, konsernihallinto ja taseyksiköt

- **Konsernihallinto (+4,5 M):** Merkittävimmät syyt vuosisuunnitelman poikkeamiin ovat henkilöstömenojen alittuminen sekä koronatilanteeseen liittyvät säästöt mm. tilaisuuksien järjestämisessä. ICT-kehittämisen investointimäärärahasta arvioidaan jäävän käyttämättä 2,5 milj. euroa.
- **Yhteiset erät (-0,5 M€):** Tredulle osoitettava valtionosuusrahoitus ylittää vuosisuunnitelman 1,2 milj. eurolla (esitetään talousarviomuutosta Kv 25.10.). Kustannuksia lisää myös henkilöstön kertaluonteinen liikunta- ja kulttuuri-etuuden korotus. Toisaalta toimintamenot alittuvat, koska osallistuvan budjetoinnin uutta kierrosta ei ehditä käynnistää ja suur tapahtumakustannukset toteutuvat suunniteltua pienempinä koronapandemian aiheuttaman poikkeustilanteen vuoksi.
- **Tampereen Vesi (+2,8 M€):** Liikelylijäämän ennustetaan ylittyvän, koska materiaalien ja palvelujen ostoissa on syntynyt säästöä eikä hankintoja ole tarvinnut tehdä suunnitellussa laajuudessa.
- **Tampereen Kaupunkiliikenteen** liikelylijäämän ennustetaan toteutuvan hieman budjetoitua parempana ja **Pirkanmaan pelastuslaitoksen** liikelylijäämän suunnitellun mukaisena.
- **Pitkäaikaista lainaa** nostetaan 15 milj. euroa vähemmän kuin vuosisuunnitelmassa on varauduttu.

Henkilöstömenot

Henkilöstömenot (milj. euroa)	Tot. 2021 1-9	TP 2020	VS 2021	TP Enn 2021	TP Enn. 21 / VS 21
Palkat ja palkkiot	-391,8	-499,2	-526,9	-524,3	2,6
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-88,1	-112,3	-116,2	-116,5	-0,4
Muut henkilösivukulut	-15,4	-17,5	-20,7	-20,7	0,0
Yhteensä	-495,3	-629,0	-663,8	-661,5	2,2

Henkilöstömenot

- **Tilinpäätösennusteen mukaan henkilöstömenot alittavat vuosisuunnitelman 2,2 miljoonalla eurolla.**
 - Sivistys- ja kulttuurilautakunta: ylitys 1,5 milj. euroa (palvelutarpeen kasvu, koronapandemian edellyttämät väljyysvaatimukset ja elokuussa voimaan tulleen henkilöstöresurssia koskevan lakimuutoksen velvoitteet).
 - Sosiaali- ja terveyslautakunta: ylitys 0,1 milj. euroa (massarokotuspisteen ja terveysasemien resurssitarve ja eläkemenoperusteisten maksujen ylitys).
 - Tampereen Kaupunkiliikenne: ylitys 0,5 milj. euroa (vuosisuunnitelmaa suurempi liikennöintimäärä ja uusi linja-autoliikenteen ohjauskeskuspalvelu)
 - Elinvoima- ja osaamislautakunta: alitus 3,3 milj. euroa (koronapandemiasta johtuva palkkatukityöllistämisen väheneminen).
 - Yhdyskuntalautakunta: alitus 0,5 milj. euroa (osan vuotta täyttämättä olleet vakanssit ja osa-aikaisuudet)
 - Konsernihallinto: alitus 0,3 milj. euroa (täyttämättömät vakanssit ja viivästyneet rekrytoinnit).
 - Tampereen Vesi: alitus 0,2 milj. euroa (viivästyneet rekrytoinnit).
- **Työvoimakustannusten (henkilöstömenot lisättynä työvoiman vuokrauskustannuksilla) ennuste alittaa vuosisuunnitelman 1,4 miljoonalla eurolla.**

Palkalliset henkilötyövuodet

	Tot 1–9 / 2021	TP 2020	VS 2021	TP Enn 2021	TP Enn 21 / VS 21
Palkalliset henkilötyövuodet					
Konsernihallinto	245	307	341	331	-10
Sosiaali- ja terveystalvelujen palvelualue	3 387	4 553	4 676	4 658	-18
Sivistystalvelujen palvelualue	3 583	4 619	4 748	4 831	83
Elinvoiman ja kilpailukyvyin palvelualue	1 319	1 656	1 900	1 791	-109
Ammatillinen koulutus	807	975	1 031	1 077	46
Lukiokoulutus	229	297	300	306	6
Työllisyys- ja kasvupalvelut	226	312	483	330	-153
Muut yhteensä	58	73	86	78	-8
Kaupunkiympäristön palvelualue	240	312	335	324	-11
Liikelaitokset yhteensä	357	510	469	480	11
Tampereen Kaupunkiliikenne	241	357	310	325	15
Tampereen Vesi	116	154	159	155	-4
Pirkanmaan pelastuslaitos	502	648	670	670	0
Yhteensä	9 634	12 606	13 140	13 085	-54

Palkallisten henkilötyövuosien ennuste

Palkalliset henkilötyövuodet	Tot 1-9 / 2021	TP 2020	VS 2021	TP Enn 2021	TP Enn 21 / VS 21	%
Ilman palkkatuetta henkilöstöä	9 527	12 421	12 841	12 918	77	0,6
Palkkatuettu henkilöstö	107	185	299	168	- 131	-43,8
Palkalliset henkilötyövuodet yhteensä	9 634	12 606	13 140	13 085	- 54	-0,4

- Palkallisten henkilötyövuosien ennuste alittaa vuosisuunnitelman 54 henkilötyövuodella
 - Perusopetuksessa ennustetaan 44 henkilötyövuotta vuosisuunnitelmaa suurempaa toteutumaa. Ylitystä selittää hankerahoituksella toteutetut ohjaajien rekrytoinnit.
 - Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa palkalliset henkilötyövuodet ylittävät vuosisuunnitelman 40 henkilötyövuotta. Koronapandemia on vaikuttanut henkilötyövuosia kasvattavasti. Henkilöstön kasvaneet sairauspoissaolot ja karanteenit ovat vaatineet sijaisrekrytointeja.
 - Ammatillisessa koulutuksessa palkallisten henkilötyövuosien ennuste ylittää vuosisuunnitelman 46 henkilötyövuotta. Ylitystä selittää lisärahoituksella toteutettavat opettajien ja ohjaajien rekrytoinnit.
 - Sosiaali- ja terveyspalveluissa palkallisten henkilötyövuosien ennuste alittaa vuosisuunnitelman 18 henkilötyövuotta .
 - Työllisyys- ja kasvupalveluissa palkallisten henkilötyövuosien arvioidaan toteutuvan 153 henkilötyövuotta vuosisuunnitelmaa pienempinä palkkatukityöllistettävien määrän vähenemisen vuoksi.
 - Konsernihallinnon palkalliset henkilötyövuodet alittavat vuosisuunnitelman 11 henkilötyövuotta täyttämättömien vakanssien ja viivästyneiden rekrytointien vuoksi.
- Palkkatuetun henkilöstön osuus tilinpäätösennusteesta on 168 henkilötyövuotta, joka alittaa vuosisuunnitelman -131 henkilötyövuotta.

Verorahoitus

Miljoonaa euroa	Tot. 2021 1-9	TP 2020	VS 2021	TP 2021 Enn.	TP Enn. / VS milj. €	TP Enn. / TP 20 %	TP Enn. / TP 20 milj. €
Verotulot yhteensä	836,7	1 035,3	1 058,7	1 101,0	42,3	6,3	65,7
Kunnallisvero	670,4	866,9	874,7	893,8	19,1	3,1	26,9
Yhteisövero	97,1	85,3	92,0	116,2	24,2	36,2	30,9
Kiinteistövero	69,3	83,1	92,0	91,0	-1,0	9,5	7,9
Valtionosuudet yhteensä	268,0	394,6	354,5	360,3	5,8	-8,7	-34,3
Peruspalvelut	139,7	223,4	186,2	186,3	0,1	-16,6	-37,1
Veromenetysten kompensatio	75,4	100,8	100,5	100,5	0,0	-0,3	-0,3
Muut opetus ja kulttuuri	52,9	70,3	67,8	73,5	5,7	4,5	3,1
Verorahoitus yhteensä	1 104,7	1 429,9	1 413,2	1 461,3	48,1	2,2	31,4

Verorahoitus

Verorahoituksen arviointiin sisältyy edelleen epävarmuutta. Verorahoituksen ennustetaan tässä vaiheessa ylittävän vuosisuunnitelman noin 48 milj. eurolla.

Verotulot

- Verotuloja on kertynyt tammi-syyskuussa 836,7 milj. euroa.
- Kunnallisverotuloarvio on 19,1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa korkeampi. Ennustetta nostettiin 1,8 milj. eurolla elokuusta.
- Yhteisöveron tilapäinen kuntien jako-osuuden korotus (koronatuki) näkyy korkeana yhteisöverotuotona. Vaikutus on noin 20 milj. euroa. Yhteisöverotuloennuste ylittää vuosisuunnitelman 24,2 milj. eurolla. Ennuste parantunut 2,2 milj. eurolla.
- Kiinteistöverotuloarvio on 1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempi. Ennustetta laskettiin 4 milj. eurolla, koska verotuksen joustavan valmistumisen takia vuoden 2021 veroja siirtyy vuodelle 2022 arvioitua enemmän.

Valtionosuudet

- Valtionosuuksia kertyi tammi-syyskuussa 268,0 milj. euroa. Koko vuoden ennuste on 5,8 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempi, koska ammatilliseen koulutukseen saatiin lisärahoitusta opetukseen ja ohjaukseen sekä koronapandemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin. Lisäksi lukiokoulutuksen opiskelijamäärät ylittävät ennakoidun.
- Vuonna 2020 valtio maksoi valtionosuusjärjestelmän kautta yhteensä 68,5 milj. euroa koronaviruspandemian taloudellisten vaikutusten johdosta ja poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi. Summa sisältää yrityksille myönnettyjen veromaksulykkäyksien kompensatiota 5,0 milj. euroa, joka peritään kunnilta takaisin tulevana vuosina.
- Vuoden 2021 valtionosuuspäätöksiin sisältyy koronakorvauksia 2,1 milj. euroa. Lisäksi Tampereelta peritään takaisin vuonna 2020 saatuja veromaksulykkäyksien kompensatioita 3,8 milj. euroa eli nettona koronaerät vähentävät valtionosuuksia 1,7 milj. euroa.

Investoinnit

Milj. euroa	Tot 2021 1-9	TP 2020	VS 2021	TP 2021 Enn	Ero VS / TP Enn
Aineettomat hyödykkeet					
Tietokoneohjelmistojen käyttöoikeudet	-0,2	-0,6	-0,1	0,0	0,0
Tietokoneohjelmistojen valmistusarvot	-2,6	-2,2	-9,4	-6,9	2,5
Muut pitkävaikutteiset menot	-1,1	-4,6	-2,1	-0,8	1,3
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	-7,2	-16,4	-34,6	-14,3	20,3
Rakennukset	-16,6	-27,4	-118,6	-97,3	21,3
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-2,3	-16,8	-96,2	-98,3	-2,1
Koneet ja kalusto	-4,9	-8,1	-13,0	-11,2	1,8
Muut aineelliset hyödykkeet	-0,3	-0,6	-0,4	-0,4	0,0
Keskeneräiset hankinnat	-93,3	-110,8	0,0	0,0	0,0
Sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	-18,0	-42,5	-20,2	-20,2	0,0
Investoinnit yhteensä	-146,5	-229,9	-294,5	-249,4	45,1
Rahoitusosuudet	1,5	7,3	2,7	4,2	1,5
Nettoinvestoinnit yhteensä	-145,0	-222,6	-291,8	-245,2	46,6
Pysyvien vastaavien luovutustulot	82,9	45,4	76,5	99,2	22,8

Investoinnit

- Vuoden 2021 nettoinvestointien toteumaksi ennustetaan 245,2 miljoonaa euroa, mikä alittaa vuosisuunnitelman 46,6 miljoonalla eurolla.
- Merkittävimmät poikkeamat ovat asunto- ja kiinteistölautakunnan talonrakennushankkeiden sekä maa- ja vesialueiden, Hiedanranta-kehitysohjelman, konsernihallinnon ICT kehittämisen ja yhdyskuntalautakunnan investoinneissa.
- Pysyvien vastaavien myyntitulojen ennuste on 99,2 miljoonaa euroa, mikä ylittää vuosisuunnitelman 22,8 miljoonalla eurolla.

Poikkeamat vuosisuunnitelmaan, investoinnit

Nettoinvestoinnit, miljoonaa euroa	Vuosi- suunnitelma 2021	Tilinpäätös- ennuste 2021	Ero
Sivistyspalvelujen palvelualue			
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	-10,7	-10,0	0,7
Sosiaali- ja terveystieteiden palvelualue			
Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta	-1,8	-1,5	0,3
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue			
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-2,2	-1,5	0,7
Asunto- ja kiinteistölaikunta	-156,2	-113,1	43,1
Kaupunkiympäristön palvelualue			
Yhdyskuntalaikunta	-69,9	-71,3	-1,4
Joukkoliikennelaikunta	-0,5	-0,5	0,0
Konsernihallinto			
Konsernihallinto, muut	-0,1	-0,1	0,0
Yhteiset erät	-20,2	-20,2	0,0
ICT-kehittäminen*	-6,8	-4,3	2,5
Taseyksiköt ja Liikelaitokset			
Pirkanmaan pelastuslaitos	-2,3	-2,3	0,0
Tampereen Vesi Liikelaitos	-21,0	-20,4	0,7
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	-291,8	-245,2	46,6

Merkittävimmät poikkeamat vuosisuunnitelmaan, investoinnit 1/2

Asunto- ja kiinteistölautakunta (investointien vuosisuunnitelman alitus 41,3 miljoonaa euroa)

Talonrakennushankkeiden suurimmat poikkeamat (yhteensä 19,7 miljoonaa euroa): Etelä-Hervannan koulu ja päiväkotit uudisrakennus, Lielahden uusi päiväkotit, Olkahisen koulun uudisrakennus ja päiväkodin perusparannus, Pyynekintie 2 ja Pispalan koulun perusparannus.

- Maaomaisuuden investoinnit (+6,3 milj. euroa): Takojankadun kaava ei ole vielä saanut lainvoimaa, mikä on vaikuttanut töiden aloituksen viivästymiseen. Lakalaivan (Sulkavuori) pima-investoinnin aloitus on siirtynyt lupa-asian pitkittymisen vuoksi, työt siirtyvät osin vuodelle 2022.
- Hiedanranta (+15,9 miljoonaa euroa): Näsisaaren vesistöäytön viivästyminen, rakennusten kunnostamisen toteumaennuste pienentynyt

Merkittävimmät poikkeamat vuosisuunnitelmaan, investoinnit 2/2

Konsernihallinto, ICT-kehittäminen (investointien vuosisuunnitelman alitus 2,5 miljoonaa euroa)

- Investoinnit painottuvat loppuvuoteen tai toteuma jää suunniteltua pienemmäksi ICT-hankkeissa

Yhdyskuntalautakunta (investointien vuosisuunnitelman ylitys 1,4 miljoonaa euroa)

- Hämeenkadun reuna-alueiden ripeä valmistuminen tuomassa rakentajille allianssi-bonuksen. Jäähallinkaaren pohjaolosuhteet suunniteltua vaativammat. Laaja liikennevalo-, telematiikka-, tietoverkkorakentaminen raitiotien ja kansiareenan alueilla. Myös muuta ylityspainetta, jota pyritään hallitsemaan rakentamisen ajoituksella. Valtiontukea saatavissa liikenteen sähköistämiseen sekä pyöräilyolosuhteiden kehittämiseen.

Pysyvien vastaavien luovutustulot (vuosisuunnitelman ylitys 22,8 miljoonaa euroa)

- merkittävimpiä kohteita ovat mm. sote-kiinteistöt, Virastotalon apportti, Ratapihankadun toimistokortteli, Teivon tontit ja Tammelan stadionin asuntotonttien arvioitu luovutustulo, joka on lisätty ennusteeseen.

Rahoituslaskelma

Milj. euroa	Tot 1-9 / 2021	TP 2020	VS 2021	TP Enn 2021	TP Enn 21 / VS 21
Toiminnan rahavirta	76,3	152,3	47,0	81,4	34,4
Investointien rahavirta	-62,1	-177,2	-215,3	-146,0	69,3
Investointimenot	-146,5	-229,9	-294,5	-249,4	45,1
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1,5	7,3	2,7	4,2	1,5
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	82,9	45,4	76,5	99,2	22,8
Toiminnan ja investointien rahavirta	14,2	-24,9	-168,3	-64,6	103,7
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	1,2	-14,7	-0,8	-0,8	0,0
Lainakannan muutokset	-26,5	119,9	66,4	48,7	-17,7
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-21,5	41,9	0,0	0,0	0,0
Rahoituksen rahavirta	-46,9	147,1	65,6	47,9	-17,7
Rahavarojen muutos	-32,7	122,2	-102,8	-16,7	86,1
Rahavarat tilikauden lopussa	280,3	313,0	-	296,3	-
Rahavarat tilikauden alussa	313,0	190,8	-	313,0	-

Investointien tulorahoitus-%

59,0 %

(Tilinpäätösennuste 2021)

Toiminnan ja investointien rahavirta 5 vuotta

-343,1 miljoonaa euroa

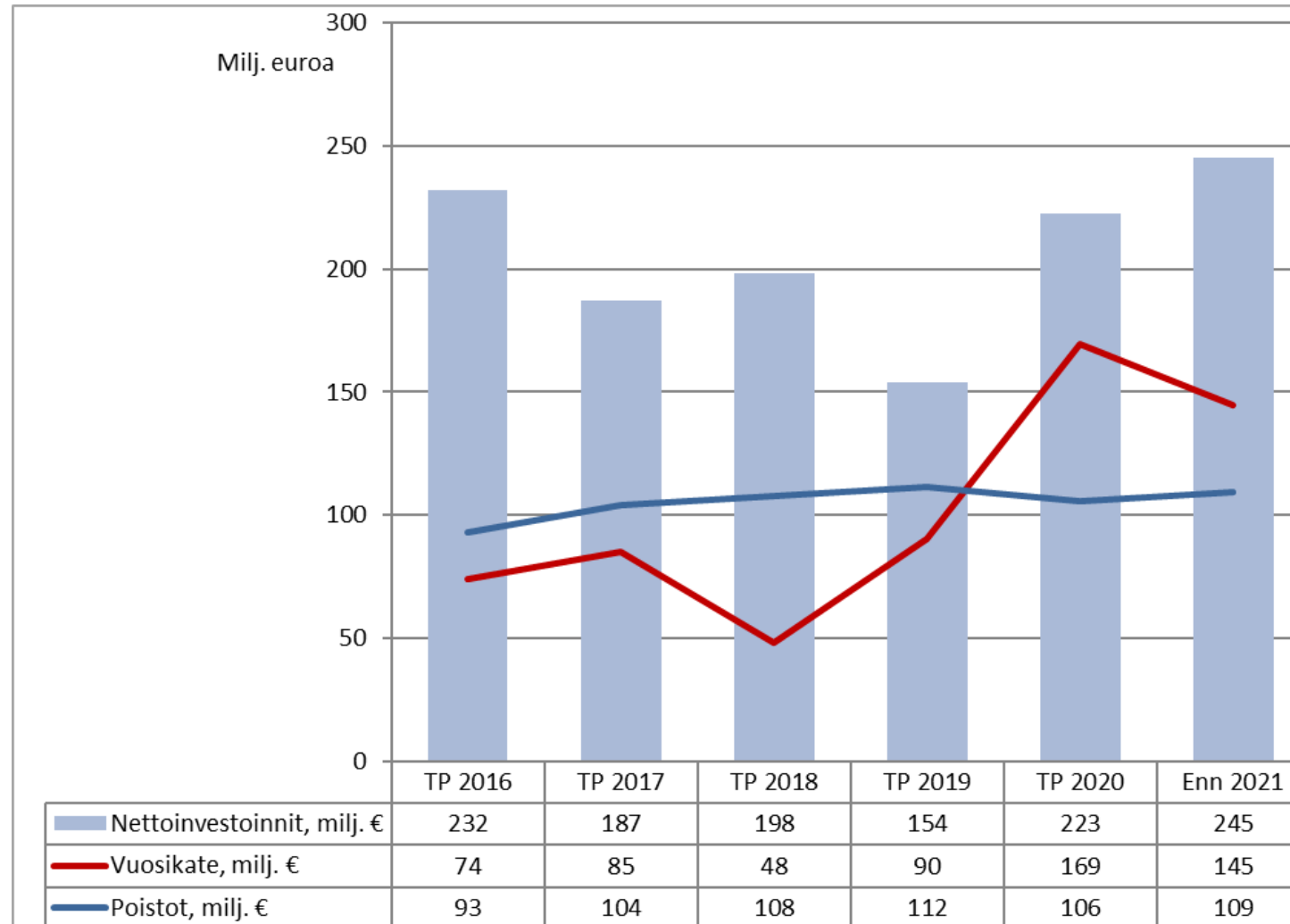
(Tilinpäätösennuste 2021)

Kassan riittävyys

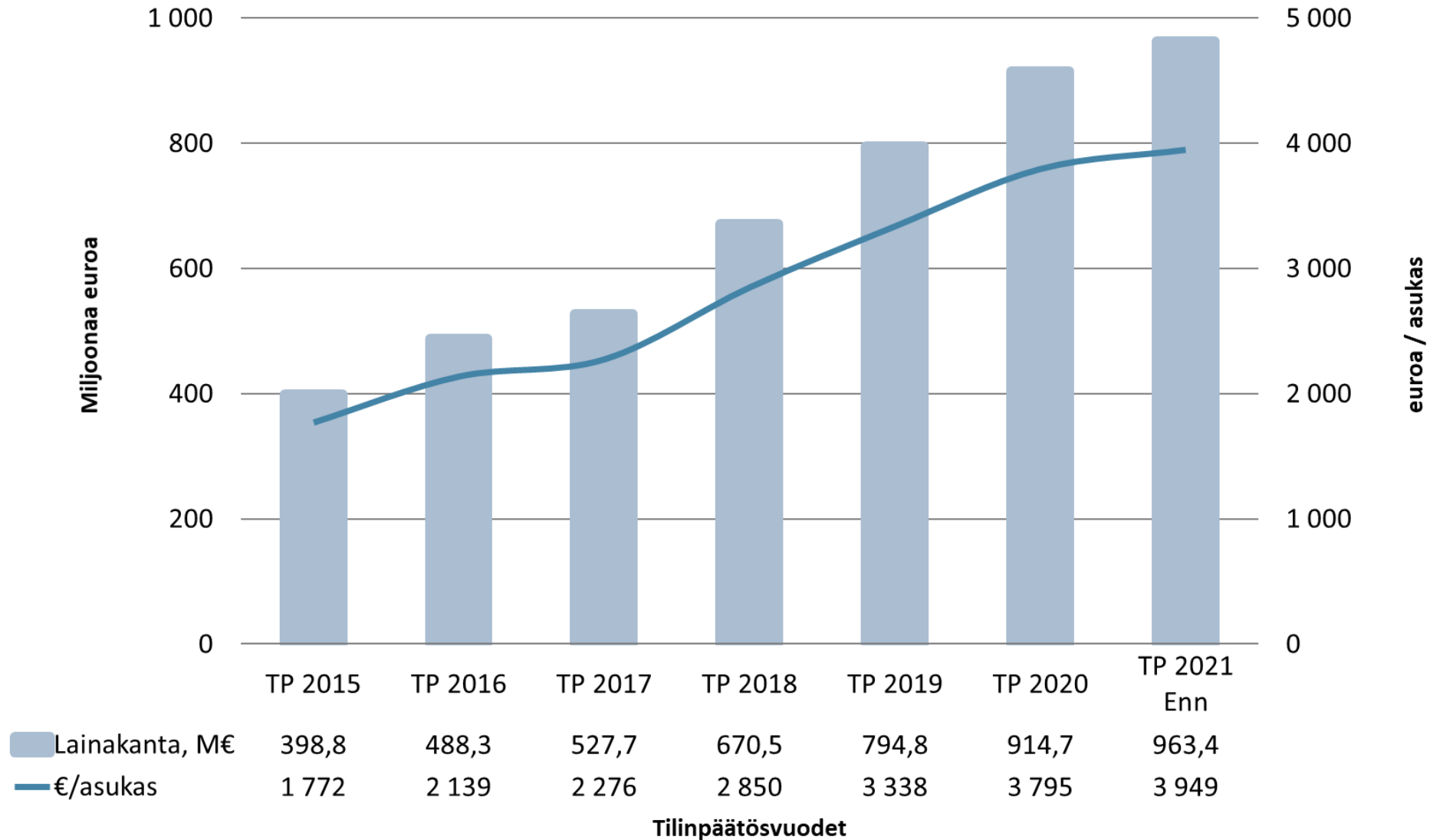
50 päivää

(Tilinpäätösennuste 2021)

Nettoinvestoinnit, vuosikate ja poistot

Lainamäärän kehitys

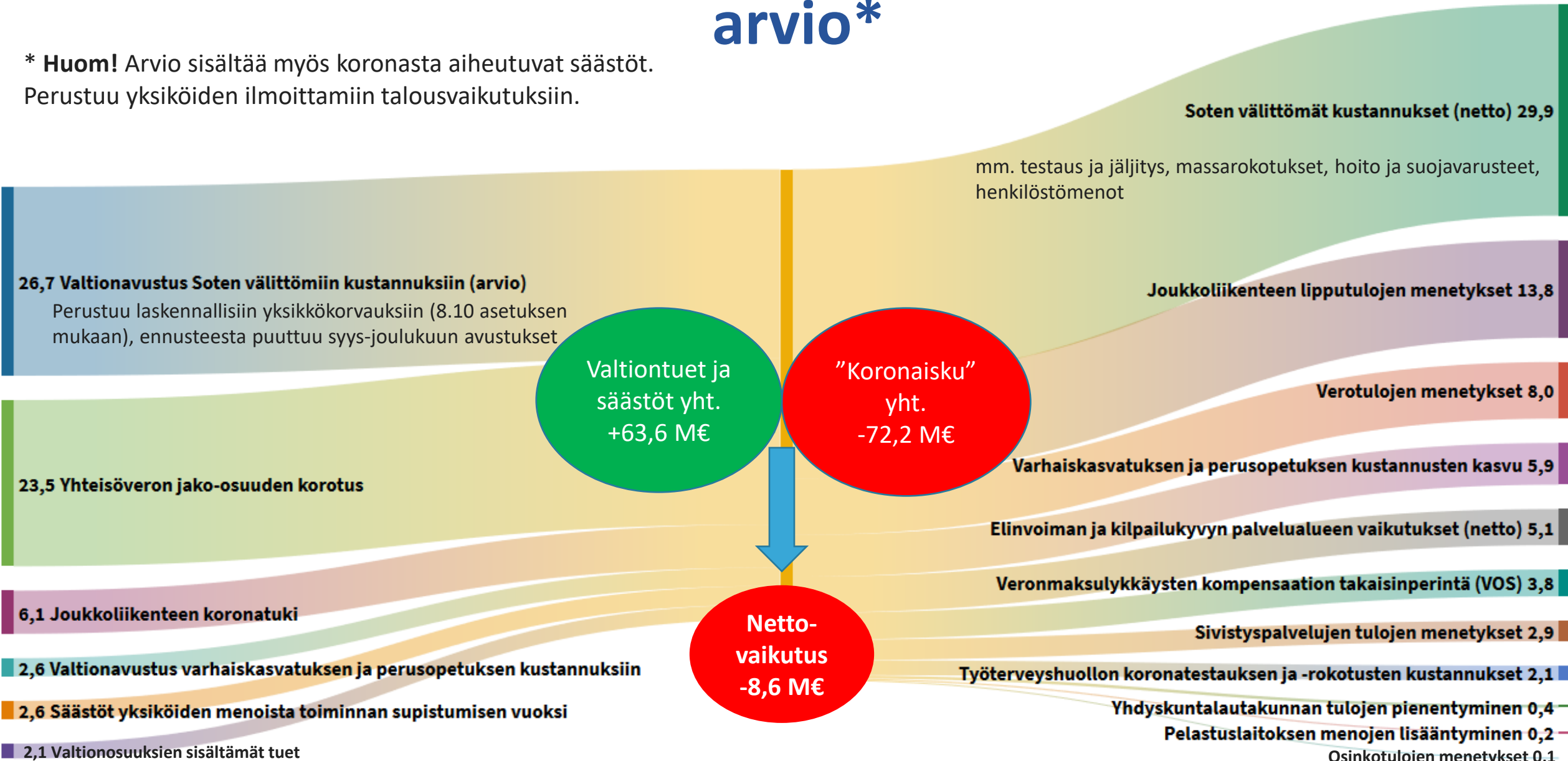

Tunnuslukuja

	Tot. 2021 1-9	TP 2020	TA 2021	VS 2021	TP 2021 Enn.	TP Enn 21 / TP 20	TP Enn 21 / VS 21
Toimintakate, milj. €	-992,3	-1 285,9	-1 324,2	-1 331,8	-1 333,9	-48,0	-2,1
Nettomenojen kasvu, %	5,1	2,7	3,0	3,6	3,7	1,0	0,2
Vuosikate, milj. €	125,2	169,4	97,8	96,7	144,6	-24,8	47,9
Vuosikate/Poistot, %	158,8	160,1	85,3	84,3	132,5	-27,6	48,2
Tulos, milj. €	46,4	63,8	-16,9	-18,0	35,5	-28,4	53,4
Toiminnan ja investointien rahavirta, 5 vuotta	-300,8	-424,5	-424,4	-446,9	-343,1	81,4	103,7
Investoinnit (netto), milj. €	-145,0	-222,6	-271,0	-291,8	-245,2	-22,6	46,6
Investointien tulorahoitus, %	86,3	76,1	36,1	33,1	59,0	-17,1	25,8
Lainat, milj. €	888,2	914,7	1 050,0	990,0	963,4	48,7	-26,6
Lainat, € / asukas	3 640	3 795	4 295	4 049	3 949	153	-101
Verorahoituksen kasvu,%	5,2	5,9	-1,7	-1,2	2,2	-3,7	3,4
Asukasmäärä	244 029	241 009	244 500	244 500	244 000	2 991	-500

Koronaisku ja valtiontuet arvio*

* **Huom!** Arvio sisältää myös koronasta aiheutuvat säästöt. Perustuu yksiköiden ilmoittamiin talousvaikutuksiin.

Koronan merkittävimmät talousvaikutukset

- Yhteisöveroja arvioidaan kertyvän noin 23,5 M€ kuntien määräaikaisen jako-osuuden korotuksen ansiosta.
- Arvioitu kunnallisverotulojen noin 8 M€ aleneminen työttömyyden kasvuun perustuen.
- Valtionosuuspäätökset sisältävät koronatukia 2,1 M€ (peruspalvelujen valtionosuus). Lisäksi vuonna 2021 peritään takaisin 3,8 M€ vuonna 2020 maksetusta 5,0 M€ veronmaksulykkäysten kompensatiosta. (Vuonna 2020 koronatukia kirjattiin valtionosuuksiin 68,5 M€.)
- Sosiaali- ja terveyspalveluissa koronasta aiheutuvia välittömiä kustannuksia (mm. testaus ja jäljitys, massarokotukset, hoito ja suojarusteet) toteutuu arviolta 29,9 M€. Ennusteessa on arvioitu 26,7 M€ valtionavustus. Korona-avustusten ennuste perustuu avustuksista 8.10.2021 annetun asetuksen laskennalliseen malliin, jossa yksikkökorvaus kattaa laskennalliset kustannukset. Ennusteesta puuttuu syys-joulukuulta haettavat avustukset.
- Joukkoliikenteen lipputulojen merkittävä väheneminen (13,8 M€). Joukkoliikenteen korona-avustus (6,1 M€).
- Sivistyspalvelujen maksu- ja myyntitulot vähenevät merkittävästi (arvio 3,1 M€); mm. liikuntapalvelut, museot, filharmonia ja työväenopisto. Tulomenetykset kasvavat, jos poikkeustilanne pitkittyy. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on arvioitu 3,3 M€ (netto) lisäkustannukset koronasta johtuen.
- Työterveyshuollon arvioidut testaus ja rokotuskustannukset (2,1 M€).